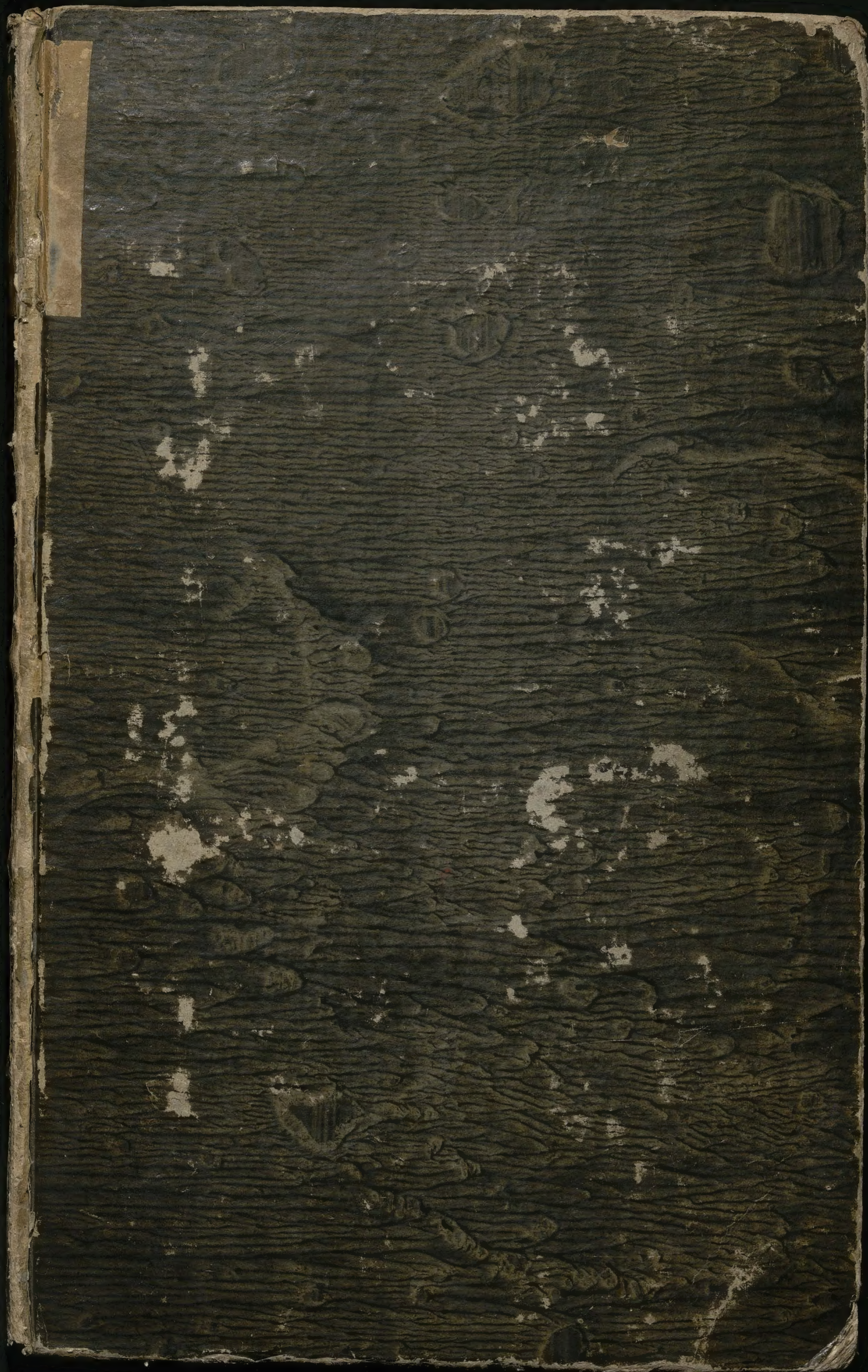

V
B
J
C
8957

M O W A

JASNIE WIELMOZNEGO

J A N A
Z Y B E R K A,

WOJEWODY BRZESKIEGO LITEWSKIEGO

PRZY UCZYNIENIU RELACYI O EXAMINIE KOMMISSYI SKARBU KORONNEGO

NA SESSYI SEYMOWEY

Dnia 26. Października 1786. Roku.

M I A N A.

NAYIASNIEYSZY KROLU PANIE MOY MIŁOSCIWY

PRZEŚWIETNE RZECZY POSPOLITEY ZGROMADZONE STANY.

POwſzechność uſprawiedliwiaiąca wierne Rządy Kommiſſyi Skarbu Koronnego nadto rozlegle Kraiową pomyślność po wſzyſtkich roznaſza ſtronach, ażeby i do moich Uſzu ten nie miał był doyść odgłos pierwey, a niżeli do Examinu Skarbu od Tronu Waſzey Krolewſkiey Mości Pana Mego Miłościwego nominowany zoſtałem. Poſłuſzny zaś zawołaniu Pańſkiemu cieſzyłem ſię w duchu iż własnemi Oczami i ściſłym dochodzeniem, zbliżę rzeczywiſtość z odgłosem, ſkutek z nadzieią powziętą i prawdę z zaręczeniem oney, i że to wſzyſtko umyſłowi moiemu dobrze przygotowanemu ſłodkim ſtanie ſię przekonaniem, a gdy dziſiay ziſzcone znalazłem oczekiwanie, winſzuię Kraiowi takiey Magiſtratury, ktora duſzą ieſt pomyślności gruntowney, winſzuię ſobie że do poznania teyże z bliſka, przeznaczony ſpolnie z Kollegami, nie inną, iak zaſłużonych pochwał i winnego wielbienia mam ſobie podaną materyą.

Naypierwey iednak Tobie Nayiaśnieyſzy Panie winien Narod to wſzyſtko w czym go Rząd Skarbu Koronnego uſzczęśliwia, bo po nieodżałowaney Smierci Nayiaśnieyſzego Auguſta Trzeciego Twoim było dziełem uſtanowienie Skarbu Koronnego, a rowno z Twoim na Tron wſtąpieniem ta Magiſtratura ku pomocy pracowytym i wiernym Podſkarbim potwierdzoną zoſtała; bo ciągłe potym Prawodactwa rożnego na Seymach dochodzących uſtawy, i czynną coraz bardziey czyniły onę, i tey Magiſtraturze iakoby ogniowi pomyślności rządowey poświęconemu, uſtawnego dodawały pokarmu. Cieſzy w prawdzie zgłodniałych ludzi gromady, plon obfity potrze-

bom życia dogadzaiący, śrzodkuie do tego pogodą od woli ludzkiey niedependuiąca, lecz trefunkowi ślepo podległym byłby ten, ktoryby skutkiem ucieszony, nieodwracał się do Sprawcy, a z przeniknioną wdzięcznością, niecałował tę rękę, ktora do zemdlenia pracą ciągłą po mimo przeszkod czasu i przypadkow, dobrze uprawić, i zdrowym ziarnem zasiać starała się Rolę. Ciesz się więc Nayiaśnieyszy Panie z tego co skutkiem iest Twoiego rządu, co iedynym z naydzielnieyszych Panowania Twoiego iest zaszczytem, co na sercach wdzięczney potomności naygruntowniey wyryie pamięć niezatartą Sprawcy i Autora w Krolu pomyślney dla Kraiu Kommissyi Skarbowey. Ani bowiem Przezacne Stany, mowić godzi mi się inaczey, kiedy pomnożenia dochodow publicznych z dobrego urządzenia Percept, wierną opłatę tego, co komu Prawo przywłaszczyło, pracowite w gospodarzeniu pieniędzmi, w życzliwym i ostrożnym wydatku onych, sprawiedliwość na koniec każdemu działaną, winien Narod Kommissyi, kiedy w tey Magistraturze dobro publiczne taką iest duszą wszystkie oney członki ożywiaiącą, iż nietylko nowi do niey przybywaiący co lat dwie Kommissarze rowno z weyściem do tey świątyni iednego z dawnemi nabieraią ducha, ale też odchodzący zachowuią w przechowaniach swych prawidła nabytey chęci służenia dobru publicznemu i niezmyśloną ochotę zawsze bydź w Obywatelstwie czynnemi i pracowitemi. Kiedy wierne strzeżenie Skarbu publicznego i rząd onego ścisły taką w powszechności zagruntowały wiarę, że Fundusz kredytu Publicznego Kassy Kommissyi Skarbowey, na pierwszeństwo mogłby w Europie zasłużyć, to maiąc w naydzielnieyszey u siebie zalecie że za Granicą nikomu niedłużna, kiedy nakoniec z tych wszystkich względow łatwo w ugruntowanym kredycie upatrywać można, i należy ten szczęśliwy zasiew co raz gruntowniey rozkrzewiaiący się, z ktorego w pogodney Kraiu (dałby Bog nayrychley) chwili, z Handlu, rękodzieł, i innych przemysłow, Bankow i tym podobnych ustanowień Publicznych, na wzor tego co Zagraniczne uszczęśliwia Narody, dla Polski obfite, dla Obywatelow korzystne mogą łatwo urosnąć i rozkrzewić się płody.

Mogą sąsiaduiący nam Mocarze rozmnażać u siebie to wszystko co życie szczęśliwe i byt swobodny dla Ichże Poddanych pomnaża, możemy i my naśladować to wszystko a tym bespieczniey gdy zagruntowana Wiara w Kommissyi Skarbowey daie moim zdaniem pomyślną sposobność, ktorey się uchwyciwszy, będzie rozumiem za zdarzoną potrzebą śmiele każdy i we dwoie więcey wnaszać do Kassy Podatku w ufności niezmylney że na dobro Publiczne i potrzebę powszechną poydzie część zyskow, acz przez każdego zapracowanych, będzie mogła nawet ogulność Kraiowych Kapitalistow Summy swe do tego Narodowego Banku bespieczniey oddawać, a niżeli iak dotąd rękom Zagranicznych Kupcow powierzaiąc, albo na zadłużonych w Kraiu maiątkach lokuiąc, ktorych rozbior na tysiączne części wielu Kapitalistow ledwo do żebraniny nieprzywiodł. A gdy do Was Prześwietne Stany iedynie należy zbliżyć to ieszcze w dalekim widzi się bydź obiekcie, mnie kończyć to pozostaie do czego głos pozwolony sobie otrzymałem.

Kollega Nasz JW. JPan Zakrzewski Poseł Kaliski zatrudnił się nayszczegolniey wynotowaniem porządnym tego wszystkiego co na-

ſza Deputacya w Examinie Czynow Kommiſſyi Skarbowey Koronney znalazła godnym i potrzebnym doniesienia Stanom; niebędę zatym ponawiał tego wſzyſtkiego co doniesionym zoſtało i co przeczytanym będzie. Obowiązany iednak dadź świadectwo życzliwym pracom wiernemu Obywatelſtwu tych Kommiſſarzow Skarbu Koronnego, ktorym Stany na Seymie 1784. Roku Skarb ſwoy Koronny powierzyły, a ktorym wdzięczność ſłuſznie należy: niemogę zamilczyć Miniſtra JW. Podſkarbiego Nadwornego Koronnego, ktory więcey iak dwudzieſtoletnią pracą i nieprzeſtanną w Obiektach potrzeb i Intereſſow Skarbu Publicznego, nie iuż nadgrody ſzukać chce za ſwe prace bo na wzor Rzymſkiey bezſtronności z czyſtego Sumienia i z wdzięczności Narodu oczekuie oną, ale w ſpoſobie okazania winney ſprawiedliwości, zaſłużonych od Stanow ſpodziewać zdaie ſię względow. Nie tylko rowną lecz większą Podſkarbi Nadworny obarczony pracą na taką ſłuſznie kwotę ze Skarbu Koronnego zaſługuie, iaką Podſkarbi Nadworny Litewſki ma ſobie naznaczoną, a zatym porownanie tych Penſyi będzie pierwſzym oſzacowaniem prac tego Miniſtra. Powtore ſzukać ma potrzebę ten aby za wſtawieniem ſię Prześwietnych Stanow tak ſkuteczna z Nayiaśnieyſzym Krolem Jmcią Pruſkim była Radzie zalecona Negocyacya, iżby tych ſtrat otrzymał dla ſiebie nadgrodę, ktore poniosł dla wiernego Urzędowania ſwoiego pomimo wyraźnego Punktu Traktatu, w ktorym każdy na Urzędzie będący zabeśpieczony ieſt dzielnością Prawa Narodow że za ſwoy ſpoſob rozumienia i mniemania maiątkiem odpowiadać właſnym nigdy niebędzie. Podobny los gdy i JW. Refferendarza Koronnego za Brata Woiewody Mazowieckiego w Kommiſſyi zaſiadaiącego dotknął, obowiązkiem ieſt moim rowney i dla tego Obywatela razem z Kollegami moiemi proſić u Prześwietnych Stanow pomocy.

w Drukarni Piotra DUFOUR, *Konſyliarza Nadwornego J. K. Mci. Dyrektora Drukarni Korpuſu Kadetow*, *i Uprzywileiowanego na* Awizki *czyli* Donieſienia *tygodniowe.*

